

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมในการถ่ายทอดความรู้ สร้างเสริมพฤติกรรมที่ดีให้แก่เยาวชน ถ้าการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพก็จะสร้างคนให้มีประสิทธิภาพด้วย นั่นคือ เป็นการศึกษาที่เพิ่มพูนความรู้ ความคิด ทักษะ ใ้รู้จักตนเอง รู้จักชีวิต และนำความรู้มาแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ การศึกษาไม่ว่ารูปแบบใด ๆ เป็นเรื่องของการสร้างและพัฒนา “คน” ให้เป็น “มนุษย์” ที่มีคุณภาพ มีระดับความคิดและจิตใจสูงขึ้น เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมให้ก้าวไปสู่ความเจริญงอกงาม และความมั่นคง ปัจจุบันเป็นยุคสมัยที่การเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่เทคโนโลยีใหม่ ๆ ไปจนถึงรูปแบบชีวิต และวัฒนธรรมใหม่ ๆ มาสู่สังคมไทย การศึกษายังเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้คนสามารถพิเคราะห์เลือกสรร ปรับตัวและเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมไทยได้อย่างมั่นคง ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยทั่วไป ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข (กรมวิชาการ, 2545. หน้า 1) การพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวได้ จำเป็นที่สถานศึกษาต้องใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกัน ช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่เยาว์วัย เพราะจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพ เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษาต่อและการพัฒนาตนสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2545. หน้า 2)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการพัฒนาคนโดยองค์รวมทั้งทางด้าน สติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตใจ ให้เป็นบุคคลที่สามารถบูรณาการ ความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิตไทยได้อย่างเหมาะสม เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2544. หน้า 10 - 11) ซึ่งเป็นการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง เพราะการพัฒนาที่สำคัญคือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบ พัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาให้ครบทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการป้องกัน ช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ ชุมนวม ชมรม เป็นต้น

จากความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคควรช่วยกันส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ทั้งกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และมีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งคณะผู้ศึกษาค้นคว้ายังเป็นส่วนหนึ่งของผู้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่เริ่มนำไปใช้ในการจัดการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 , ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายที่ใช้หลักสูตร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 ซึ่งจะใช้ครบทุกชั้นในปีการศึกษา 2547 และจะเริ่มใช้ในโรงเรียนทั่วประเทศ ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2546 ในลักษณะเดียวกันกับโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย จนครบทุกชั้นในปีการศึกษา 2548 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545. ไม่มีเลขหน้า)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าเห็นว่า การที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฉบับปัจจุบัน สถานศึกษาควรมีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งด้านบุคลากร วิชาการ บริหารจัดการ กระบวนการ และด้านปัจจัย เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คณะผู้ศึกษาค้นคว้าจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุวธรธานี เพื่อให้ทราบข้อมูลซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ด้านการจัดการอบรม ให้ความรู้ ความสำเร็จ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของคุณครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุวธรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของคุณครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุวธรธานี ที่มีความแตกต่างกันตามตัวแปรต้น เขตพื้นที่การศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส, วุฒิการศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนวและประสบการณ์ในการสอนของคุณครูผู้สอน

สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนวและไม่มีวุฒิการศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนว มีสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อให้ผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกฝ่าย ได้มีความเข้าใจและยอมรับในปัญหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงตัวบุคลากร อันได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ที่นับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. **ขอบเขตของเนื้อหา** งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของคุณครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี แบ่งออกเป็น

- 1.1 กิจกรรมแนะแนว
- 1.2 กิจกรรมนักเรียน
- 1.3 กิจกรรมชุมนุม/ชมรม
- 1.4 กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 1.5 กิจกรรมนอกหลักสูตร

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 216 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ในปีการศึกษา 2550 โดยเทียบจากตารางเทียบสัดส่วนของเครชชี และมอร์แกน (เทียมจันทร์ พาณิชย์ไชย, 2545. หน้า 136-137 อ้างอิงจาก Krejcie and Morgan, 1970. P 697-710) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สัดส่วนของประชากรตามเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด

3 . ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable : IV)

3.1.1 เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุดรธานี จำแนกได้ดังนี้

3.1.1.1 เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 37 โรงเรียน

3.1.1.2 เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 39 โรงเรียน

3.1.1.3 เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวน 40 โรงเรียน

3.1.1.4 เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 26 โรงเรียน

3.1.2 วุฒิการศึกษา

3.1.2.1 มีวุฒิกการศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนว

3.1.2.2 ไม่มีวุฒิกการศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนว

3.1.3 ประสบการณ์ในการสอน

3.1.3.1 ประสบการณ์ในการสอน 1 - 5 ปี

3.1.3.2 ประสบการณ์ในการสอน 6 – 15 ปี

3.1.3.3 ประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 15 ปี

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดอุดรธานี ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

3.2.1 กิจกรรมแนะแนว

3.2.2 กิจกรรมนักเรียน

3.2.3 กิจกรรมชุมนุม / ชมรม

3.2.4 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.2.5 กิจกรรมนอกหลักสูตร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เขตพื้นที่การศึกษา** หมายถึง การจัดการศึกษาในจังหวัดอุดรธานีแบ่งเป็น 4 เขต พื้นที่การศึกษา ดังนี้ เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1, เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 2 เขต พื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3, เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4

2. **วุฒิการศึกษา** หมายถึง วุฒิการศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนว

3. **ประสบการณ์ในการสอน** หมายถึง ประสบการณ์ในการสอนของข้าราชการครูที่ทำหน้าที่สอนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานีที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-5 , 5 – 15 ปี และ มากกว่า 15 ปี

4. **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วย รูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยแบ่งออกเป็น

4.1 กิจกรรมแนะแนว

4.2 กิจกรรมนักเรียน

4.3 กิจกรรมชุมนุม / ชมรม

4.4 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

4.5 กิจกรรมนอกหลักสูตร

4.1. **กิจกรรมแนะแนว** หมายถึง การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยแบ่งเป็นระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อช่วยเหลือให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม ซึ่งมี 5 งานหลัก คือ

4.1.1 การศึกษารวบรวมข้อมูล

4.1.2 งานสารสนเทศ

4.1.3 งานบริการให้คำปรึกษา

4.1.4 งานป้องกัน ส่งเสริมพัฒนา

4.1.5 งานติดตามผล

ซึ่งครูผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ

4.2 กิจกรรมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยแก้ปัญหา มุ่งส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิหน้าที่ของตนเอง โดยแบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้ดังนี้

4.3 กิจกรรมชุมนุม / ชมรม หมายถึง ชุมนุม / ชมรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียน โดยครูผู้สอนได้จัดให้มีขึ้นแล้วให้นักเรียนเลือกเข้าร่วมชุมนุมตามความสมัครใจ หรือเด็กนักเรียนเป็นผู้เสนอจัดตั้งชุมนุมตามกลุ่มสนใจแล้วให้ครูเป็นที่ปรึกษาชุมนุม ซึ่งจะช่วยในเรื่องของการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กนักเรียนตามศักยภาพ หรือความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน และพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคม ชุมนุมที่จัดขึ้นได้แก่ ชุมนุมภาษาไทย , ชุมนุมภาษาอังกฤษ , ชุมนุมนันทนาการ , ชุมนุมเพลงลูกทุ่ง , ชุมนุมดนตรี , ชุมนุมสมุนไพรไทย , ชุมนุมกีฬา , ชุมนุมศิลปะ , ชุมนุมพุทธศาสตร์ ฯลฯ

4.4 กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมนอกชั้นเรียนซึ่งโรงเรียนได้จัดขึ้นเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนภายในโรงเรียน โดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตรการศึกษา มุ่งเน้นให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นส่วนเสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะความรู้ ความสามารถ พัฒนาการทางบุคลิกภาพ สุขภาพ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน

กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญที่ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยพัฒนานักเรียนในทุกๆ ด้าน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตั้งเกณฑ์การจบหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่าต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คาบต่อสัปดาห์ โดยต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน และต้องผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมตามที่กำหนด และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 24 ได้กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ว่าต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ ผสมผสาน ความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน กิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญที่ทางโรงเรียนต้องจัดให้นักเรียนเพื่อสนองตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

กิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่

4.4.1. กิจกรรมไหว้ครู เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของความกตัญญู กตเวทิต่อผู้มีพระคุณ โดยจัดติดต่อกันเป็นประจำทุกปีประมาณช่วงเดือนมิถุนายน

4.4.2. กิจกรรมสัปดาห์วันวิทยาศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการใช้วิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนผลเสียที่เกิดขึ้นจากความ เจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งกิจกรรมจะจัดขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคมของ ทุกปี โดยมีการจัดนิทรรศการพระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และ การประกวดแข่งขันทักษะทางวิชาการ และวิทยาศาสตร์ต่างๆ

4.4.3. กิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด เพื่อเกิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ซึ่งทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการอ่านและประโยชน์ ที่ได้รับการจากการเป็นนักอ่านที่ดี ตลอดจนเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนนิสัยรักการอ่าน ให้กับเด็กนักเรียน โดยจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดือนสิงหาคม รายละเอียดของกิจกรรมจะ ประกอบด้วย การประกวดการอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ,การตอบปัญหาจาก สารานุกรมไทย , การเล่นเกม ฯลฯ

4.4.4. กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ เน้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากประสบการณ์ ตรงด้านศิลปวัฒนธรรมไทย และตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถานโบราณวัตถุ ตลอดจน สร้างทักษะการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนให้กับเด็กนักเรียนด้วย

4.4.5 กิจกรรมกีฬา เพื่อเน้นให้นักเรียนแสดงออกทางร่างกาย จิตใจในด้านกีฬา ให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นระบบ สร้างความสามัคคีให้กับหมู่คณะ และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม ให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการออกกำลังกายให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งจะมี การแข่งขันกีฬาประเภทต่างทั้งประเภทคู่ และประเภทลาน

4.4.6.. กิจกรรมวันลอยกระทง มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการรักษาประเพณีไทยให้ สืบทอดต่อไป โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีที่ดีงาม และตระหนักถึง คุณค่าของประเพณีไทย ซึ่งในการจัดกิจกรรมดังกล่าวจะมีการมอบหมายให้นักเรียนทำกระทง สำหรับตัวเอง และการเรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมาของวันลอยกระทง

4.4.7. กิจกรรมวันรัฐธรรมนูญ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้นักเรียนรู้จักบทบาท และหน้าที่ของ ตนเองเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง โดยจัดให้มีกิจกรรมการ จัดป้ายนิเทศพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล ที่ 7 และประวัติ

4.4.8. กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ - เนตรนารี เพื่อฝึกให้เด็กนักเรียนรู้จักการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.4.9. กิจกรรมการแนะแนวการศึกษาต่อ หรือบางที่เรียกว่า ตลาดนัดแนะแนว ซึ่งจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ และการมีงานทำรองรับหลังจากที่จบการศึกษาแล้ว รูปแบบของการจัดกิจกรรมก็จะดำเนินการเชิญสถาบันการศึกษาทั้งในท้องถิ่น และจังหวัดใกล้เคียง มาเปิดซุ้มเพื่อให้ความรู้ และแนวทางตลอดจนทางเลือกที่เหมาะสมให้กับเด็กนักเรียนภายในโรงเรียน และโรงเรียนใกล้เคียง ที่มาร่วมกิจกรรมด้วย

4.4.10. กิจกรรมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีสุขอนามัยที่ดีทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน รู้จักการป้องกัน และระมัดระวังการระบาดของโรคต่างๆ อย่างถูกต้อง ตลอดจนสร้างความตระหนักในเรื่องของสิ่งแวดล้อมที่ดีมีผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต การดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาดปราศจากโรค กิจกรรมที่จัดขึ้นได้แก่ การรณรงค์กำจัดลูกน้ำยุงลาย , ทันตสุขภาพ , การกำจัดเหา , การแปรงฟันหลังอาหาร , อย.น้อย , การอบรมผู้นำอนามัยนักเรียน ฯลฯ

4.4.11. กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้จักการมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และรู้จักวิธีการส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการเมืองการปกครอง โดยจัดให้มีการเลือกตั้งประธานนักเรียน ซึ่งใช้รูปแบบเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง และการที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง

4.4.12. กิจกรรมธนาคารโรงเรียน (School Bank) เพื่อปลูกฝังนิสัยการเก็บออม เพื่ออนาคตที่ดีให้กับเด็กนักเรียนและตระหนักในคุณค่าของเงินตรา รู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย โดยทุกชั้นเรียนจะมีกระปุกออมสินประจำห้องของตนเอง และมีคุณครูประจำชั้นเป็นผู้จัดบันทึกการออมของเด็กนักเรียนแต่ละคน และเปิดโอกาสให้นักเรียนเบิกถอนเงินออมของตนได้ในกรณีจำเป็น

4.4.13. กิจกรรมการไฮมรุม เพื่อให้ครูได้แนะนำ ตักเตือนเด็กนักเรียนในเรื่องต่างๆ เช่น การแต่งกาย การตรงต่อเวลา การมีระเบียบวินัยในตนเอง การดูแลสุขภาพ ตลอดจนการแจ้งข่าวสารต่างๆที่จำเป็นให้นักเรียนได้รับทราบอย่างทั่วถึง โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที ก่อนที่จะเริ่มเรียนในเนื้อหาตามสาระการเรียนรู้

4.4.14. กิจกรรมการเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน เน้นให้ทางโรงเรียน และคุณครูทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของ ครอบครัว และของชุมชนที่ได้กอดำอาศัยอยู่ ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับบ้านของเด็กนักเรียน เพื่อที่ว่าหากนักเรียนต้องประสบกับปัญหา ทางโรงเรียนและทางบ้านจะได้ช่วยกันแก้ไขได้อย่างทันที่ และช่วยให้โรงเรียนสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี

4.4.15. กิจกรรมร้านค้าสหกรณ์ของโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการดำเนินงานในรูปแบบของสหกรณ์ให้กับเด็กนักเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานร้านค้าสหกรณ์ของโรงเรียนในรูปแบบของการถือหุ้น การจำหน่ายสินค้า การตรวจนับจำนวนของสินค้า การจัดทำบัญชี และการแบ่งปันผลกำไรที่ได้มาอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

4.4.16 กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้แนวทางการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงที่ถูกต้องแก่เด็กนักเรียน และตระหนักในคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง โดยมีกิจกรรมการจัดทำรายรับ – รายจ่ายของตนเอง การจัดทำบัญชีครัวเรือน และส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้

4.5 กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extracurricular activity) หมายถึง กิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งทางสถาบันการศึกษาได้จัดให้กับนักเรียน นักศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านวิชาการ และด้านสังคม เพื่อให้สามารถบูรณาการความรู้และกิจกรรมต่างๆในรูปแบบของการมีส่วนร่วม ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือและความสามัคคีในหมู่คณะ ตลอดจนเป็นการสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้น กิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่นักเรียน นักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง จึงเกิดประสบการณ์ที่สามารถควบคุมปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ สามารถทำกิจกรรมอื่นที่กว้างขวางต่อไปได้ เป็นส่วนสำคัญที่เสริมสร้างและพัฒนาไปสู่ทักษะของความเป็นผู้ใหญ่จนสามารถนำไปปรับปรุง และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ได้แก่ กีฬา งานอดิเรก การเข้ากลุ่มกิจกรรม เช่น เกี่ยวกับวิชาการ ด้านภาษา ดนตรี การพัฒนาสังคม การบำเพ็ญประโยชน์ชุมชน

กิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่

4.5.1. การปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงกระบวนการในโรงเรียน ทราบระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติตนในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนและในแต่ละปีการศึกษา โดยจัดติดต่อกันทุกปี ประมาณเดือน พฤษภาคม หรือมิถุนายน

4.5.2. กิจกรรมวันวิสาขบูชา เน้นปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยการนำเด็กนักเรียนไปเข้าวัดฟังพระธรรมเทศนา เวียนเทียน และฝึกการนั่งสมาธิซึ่งจะก่อให้เกิดปัญญา

4.5.3. กิจกรรมวันสถาปนาลูกเสือแห่งชาติ เพื่อให้นักเรียนรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ผู้ทรงริเริ่มกิจการลูกเสือในประเทศไทย และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นลูกเสือโดยจัดให้มีพิธีสวนสนามถวายราชสดุดีแด่รัชกาลที่ 6

4.5.4. กิจกรรมวันเข้าพรรษา เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามทางพระพุทธศาสนาและแสดงออกถึงความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการแห่เทียนเข้าพรรษา การถวายเทียนแก่พระภิกษุสงฆ์ การนั่งสมาธิ และรับฟังพระธรรมเทศนา

4.5.5. กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ จัดขึ้นเพื่อให้ นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนได้แสดงออกถึงความจงรักภักดีและสำนึกในพระกรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และให้เด็กนักเรียนได้แสดงออกถึงความรักความกตัญญูที่มีต่อมารดาของตน มีการจัดนิทรรศการเทิดพระเกียรติ การลงนามถวายพระพร การวางพานพุ่มดอกมะลิเพื่อถวายเป็นราชสดุดี การประกวดทักษะทางวิชาการของเด็กนักเรียน อาทิเช่น การเขียนเรียงความเรื่องพระคุณแม่ หรือเรื่องแม่ของแผ่นดิน การเขียนคำขวัญวันแม่แห่งชาติ และการแสดงบนเวทีของเด็กนักเรียน เป็นต้น

4.5.6. กิจกรรมวันเยาวชนแห่งชาติ มุ่งให้เด็กนักเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดี ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตน โดยมีกิจกรรมการคัดเลือกเยาวชนดีเด่นด้านต่างๆ เช่น ด้านการเรียน ด้านการกีฬา ด้านความประพฤติ ด้านความกตัญญูกตเวที ฯลฯ ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ 20 กันยายนของทุกปี

4.5.7. กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ เพื่อให้ นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนได้แสดงออกถึงความจงรักภักดี และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงรัก และห่วงใยประชาชนคนไทยทั้งประเทศ โดยจัดให้มี

4.5.8. กิจกรรมวันคริสต์มาส เพื่อให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ฝึกการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กนักเรียน ในการดำเนินงานทางโรงเรียนจะได้รับความร่วมมือจากชาวต่างชาติทั้งที่เป็นเพื่อนครู และจากหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติมาให้การสนับสนุนทางด้านบุคลากรเพื่อความสมจริงซึ่งเด็กนักเรียนจะได้ทั้งความสนุกสนาน และสำเนียงการพูดที่ถูกต้องด้วย

4.5.9. กิจกรรมการส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ มุ่งให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของกาลเวลาซึ่งเมื่อมันผ่านไปแล้วเราไม่สามารถที่จะเรียกมันกลับคืนมาได้ จึงควรใช้เวลาอย่างคุ้มค่า ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อตนเองและส่วนรวม กิจกรรมนี้จะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี มีการแลกเปลี่ยนการ์ดอวยพรปีใหม่ และการจัดงานรื่นเริงต่างๆ

4.5.10. กิจกรรมงานฉลองวันเด็กแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กเกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเอง ตลอดจนภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อตนเองและส่วนรวม ที่สำคัญทำให้ผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องหันมาให้ความสำคัญ ดูแลเอาใจใส่ให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ สามารถแสดงออกถึงศักยภาพของตนเองในทางที่ถูกต้องได้อย่างเต็มที่ ภายในงานจะจัดให้มีการแลกเปลี่ยนของขวัญ การแสดงบนเวทีของเด็ก การแข่งขันตอบปัญหา และการเล่นเกมต่างๆ

4.5.11. กิจกรรมการปัจฉิมนิเทศ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเด็กนักเรียน ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนแล้วจะต้องออกไปศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาอื่นที่ยังไม่คุ้นเคยหรือออกไปประกอบอาชีพต่างๆที่สำคัญช่วยปลูกฝังค่านิยมการรักและยกย่องสถาบันของตน ตลอดจนการนำมาซึ่งชื่อเสียงเกียรติยศของสถาบัน

4.5.12. กิจกรรมการเข้าค่ายภาษาไทย เน้นให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยเราที่มีภาษาเป็นของตนเองทั้งภาษาพูด และภาษาเขียน ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง มีมารยาทในการใช้ภาษา และอนุรักษ์วัฒนธรรมทางภาษาไว้ได้อย่างดีเยี่ยม

4.5.13. กิจกรรมการเข้าค่ายคณิต วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อให้นักเรียนมองเห็นความสำคัญของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งทั้งใน

4.5.14 กิจกรรมการเข้าค่ายภาษาอังกฤษ เน้นทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษให้กับเด็กนักเรียน ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งถือว่าเป็นภาษาสากลที่เรามีความจำเป็นจะต้องใช้ในชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเน้นย้ำให้คำนึงถึงวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วย

4.5.15. กิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามให้กับเด็กนักเรียนตามแนวคิดที่ว่า “ คุณธรรมนำความรู้ ” ซึ่งเชื่อว่าโดยพื้นฐานของบุคคลทั่วไปขอให้เป็นคนดี คิดดี ทำดี แล้วทุกคนจะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยนำหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกที่ควร สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข

4.5.16. กิจกรรมภาษาไทย และภาษาอังกฤษวันละคำ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือว่าการฝึกทักษะการใช้ภาษาไปด้วย และอีกประการหนึ่งคือฝึกความกล้าแสดงออก การสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง โดยการนำเสนอภาษาไทย และภาษาอังกฤษวันละคำ ที่หน้าเสาธงเป็นประจำทุกวัน

4.5.17. กิจกรรมการเล่าข่าวประวัติศาสตร์หน้าเสาธง เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์สำคัญในอดีต ผลงานของวีรบุรุษ วันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งบางเรื่องสามารถนำมาเป็นกรณีตัวอย่าง หรือกรณีศึกษา เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นอีก หรือบางเรื่องเป็นคติสอนใจ และสร้างกระแสที่ถูกต้องเกี่ยวกับชาตินิยม

4.5.18. กิจกรรมคลินิกภาษา มุ่งเน้นการแก้ปัญหาสำหรับเด็กนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ตลอดจนส่งเสริมทักษะในการใช้ภาษาให้กับเด็กที่มีความสนใจเป็นพิเศษและสามารถใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี

4.5.19. กิจกรรมหนึ่งโรงเรียนหนึ่งผลิตภัณฑ์ เน้นเพื่อการสร้างงานเป็นการหารายได้เสริมระหว่างเรียน ช่วยแบ่งเบาภาระเรื่องค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และฝึกทักษะการทำงานให้กับเด็กนักเรียน ในส่วนของผลิตภัณฑ์จะใช้รูปแบบ หรือการสร้างงานที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของเด็กนักเรียน อาทิเช่น การทำตุ๊กตาชาวเขาสำหรับใส่กระดาดาชู การประดิษฐ์ของที่ระลึกจากวัสดุในท้องถิ่น เป็นต้น

5. **โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา** หมายถึง โรงเรียนที่ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ทั้ง 4 เขตพื้นที่การศึกษา

6. **บุคลากร** หมายถึง ข้าราชการครูที่รับผิดชอบจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ทั้ง 4 เขตพื้นที่การศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนวและครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนว